

VÁLTOZTASS A KÖNYEZETEN!

Pillanatképek klímaváltozást és migrációt érintő ifjúsági és iskolai kezdeményezésekből

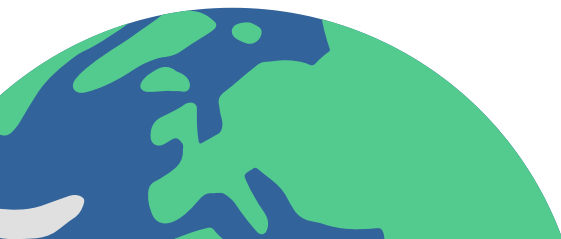

Co-funded by
the European Union

TARTALOMJEGYZÉK

- 03 Change Environment projekt
- 04 Klímaváltozás, migráció és oktatás
- 06 Jó gyakorlatok: tanuljunk és ismételjük!
- 07 Ifjúsági és iskolai kezdeményezések Spanyolország szerte
- 18 Ifjúsági és iskolai kezdeményezések Írország szerte
- 33 Ifjúsági és iskolai kezdeményezések Olaszország szerte
- 45 Ifjúsági és iskolai kezdeményezések Belgium szerte
- 59 Ifjúsági és iskolai kezdeményezések Magyarország szerte
- 68 Ajánlások
- 70 Összefoglaló

Az Erasmus program által finanszírozott Change Environment projekt célja, hogy a 12 és 18 év közötti diákokat bevonja és bemutassa az éghajlatváltozás körüli sürgető kérdéseket, különös tekintettel arra, ez hogyan érinti aránytalanul súlyosan a kiszolgáltatott népcsoportokat.

Innovatív oktatási eszközök és stratégiák alkalmazásával és egy négylépcsős tanterv segítségével a projekt céljai a következők:

- Bemutatni a tanulóknak, hogy az éghajlatváltozás milyen aránytalanul nagy hatással van a legkiszolgáltatottabb népcsoportokra, vagyis azokra, akiknek olyan tényezők, mint a nem megfelelő infrastruktúra, az erőforrásokhoz való korlátozott hozzáférés, a gazdasági instabilitás, valamint a kitelepítés és a migráció fokozott kockázata miatt korlátozott az alkalmazkodóképessége is.
- Világos, átfogó és tényeken alapuló információ átadása diákoknak az éghajlatváltozás okozta vészhelyzetekről és a környezeti változásokról, elősegítve a kihívások mélyebb megértését.
- Kiegészíteni a tudományos kutatásokat fiatal aktivisták, menekültek és az éghajlatváltozás által érintett közösségek valós történeteivel, megalapozva azt kiegyensúlyozott szemléletet, amely a tényszerű ismereteket és az emberi tapasztalatokat egyaránt ötvözi.
- Támogatni a más országokból érkező diákok közötti interakciót, hogy elősegítse a kölcsönös megértést és az éghajlatváltozás hatásainak kezelésével és enyhítésével kapcsolatos, közös globális felelősségről való gondolkodást.
- Arra bátorítani a diákokat, hogy a mindennapi gyakorlatban a befogadóbb és környezettudatosabb társadalmak kialakításához hozzájáruló magatartás- és életmódváltások előmozdításával a fenntarthatóság szószólóivá váljanak.

A gyakori és súlyos természeti katasztrófák, a hosszan tartó aszályok, a tengerszint emelkedése és más, az éghajlattal kapcsolatos jelenségek emberek millióit kényszerítik arra, hogy elhagyják otthonukat, mind saját országukon belül, mind pedig a nemzetközi határokon túl, ami rávilágít az éghajlatváltozás és a migráció egyre szorosabb összefonódására. Az ENSZ Legkevesbé Fejlett Országok, a Tengerparttal Nem Rendelkező Fejlődő Országok és a Fejlődő Kis Szigetországok Főképviseleti Hivatala (Office of the United Nations High Representative for the Least Developed Countries, Landlocked Developing Countries and Small Island Developing States - OHRLLS) hangsúlyozta, hogy az előrejelzések szerint az elkövetkező évtizedekben az éghajlatváltozás okozta migráció drámai növekedése várható: becslések szerint 2050-re 1,2 milliárd ember, azaz a világ népességének mintegy 13%-a kényszerülhet lakóhelye elhagyására¹, kiemelve, hogy sürgős cselekvésre és mozgósításra van szükség az éghajlatváltozás gyakran elfeledett áldozatainak kezelése és támogatása érdekében.

Az éghajlatváltozás a kiszolgáltatott közösségeket fenyegeti és kényszeríti őket arra, hogy a biztonság és jobb lehetőségek reményében elhagyják otthonaikat. A belső migráció mértéke egyre nő, különösen a vidékről városba irányuló elvándorlás, melyet az erőforrások szűkössége és a mezőgazdaság alkalmazkodóképességének gyengesége okoz. Hasonlóképpen növekszik a nemzetközi migráció is, különösen azokról a területekről, ahol a kiszolgáltatott, súlyos éhínségektől és aszályoktól szenvedő népesség él, akik a szomszédos országokban kénytelenek menedéket keresni².

Az International Organization for Migration (IOM) hangsúlyozza, hogy az éghajlatváltozás okozta migráció nemcsak humanitárius kérdés, hanem hatással lesz a fejlődésre, a biztonságra és a globális stabilitásra is³.

Annak megértése, hogy miként alakítja át az éghajlatváltozás a migrációs mintázatokat világszinten és Európában egyaránt, fontos ahhoz, hogy olyan megalapozott és előremutató megoldásokat dolgozzunk ki, amelyek választ adnak e sokrétű kihívásra.

A közelmúltban készült tanulmányok azt mutatják, hogy Európának egyre inkább fel kell készülnie a szomszédos kontinensekről érkező növekvő migrációs hullámokra, miközben kezelnie kell az éghajlatváltozás saját népességére gyakorolt hatásait. A dél-európai országokat, például Olaszországot, Spanyolországot és Görögországot már most is sújtják az olyan szélsőséges időjárási jelenségek, mint az aszályok és hóhullámok, amelyek a vidéki területeken elszivatagosodást, a városokba való elvándorlást okozzák. Észak-Európában a tengerszint emelkedése a partvidéket és az infrastruktúrát fenyegeti, veszélyeztetve emberek millióinak életét. A migrációs tényezők e kombinációja példátlan kihívást jelent a társadalmi kohézió és az az európai integrációs politika számára⁴.

Az UNESCO eredményei hangsúlyozzák az éghajlatváltozással kapcsolatos témák beépítésének fontosságát az iskolai tantervekbe, felhívva a figyelmet arra, hogy az oktatás döntő szerepet játszik a társadalom felkészítésében az éghajlatváltozás okozta rendszerszintű kihívások kezelésére.

A civil társadalom és a fiatalok ismeretekkel és gyakorlatias készségekkel való felruházása áthidalhatja a tudatosság és a gyakorlati megoldások közötti szakadékot. A civil társadalom és a fiatalok ismeretekkel és gyakorlatias készségekkel való felruházása áthidalhatja a tudatosság és a gyakorlati megoldások közötti szakadékot. A helyi tudás, a globális perspektívák ötvözése és az oktatás kulcsfontosságú tényezővé válik az alkalmazkodóképesség és a megalapozott döntéshozatal előmozdításában. Az éghajlatváltozásról szóló oktatásnak nemcsak az ismeretek bővítésére kell törekednie, hanem a cselekvéshez szükséges készségek, értékek, attitűdök és a fenntarthatóságot elősegítő, a közösséget irányító döntések előmozdítására is.

A tanároknak, a nevelőknek, az iskoláknak, a civil társadalmi szervezeteknek és a politikai döntéshozóknak kulcsfontosságú szerepük van abban, hogy segítsenek a diákoknak megérteni az éghajlat okozta migráció okait és következményeit azáltal, hogy az iskolai környezetet a tudatosság és a cselekvés erősítésére szolgáló hatékony térré alakítják át.

Az olyan oktatási programok, mint a Change Environment projekt, rendkívüli fontosságúak annak érdekében, hogy a fiatalokat megfelelő eszközökkel és tudással ruházzuk fel az éghajlatváltozás és a migráció kezeléséhez és az azzal kapcsolatos cselekvéshez.

A projekt ösztönzi a jó gyakorlatok alkalmazását és platformot biztosít a diákok számára ötleteik és kezdeményezéseik megosztására, elősegítve az együttműködést, az innovációt és a cselekvést; a projekt hisz a fiatalok részvételének fontosságában, ahogyan azt az IOM is hangsúlyozza, amely kiemeli, hogy a fiatalokat nemcsak érinti az éghajlatváltozás okozta migráció, hanem egyedülálló helyzetben vannak a megoldások előmozdításában is⁶.

E jelentés célja, hogy bemutassa a diákok, iskolák és tanárok által elindított jó gyakorlatokat, melyeknek vezetői a diákok voltak, inspirációt adva tanároknak és iskoláknak, hogy a saját diákjaikkal is hasonló tevékenységeket szervezzenek. A jelentés emellett betekintést biztosít a fiatalok kezdeményezéseiben is tükröződő, élénk mozgalomra, és annak végiggondolására ösztönzi a befolyással bíró szereplőket és a politikai döntéshozókat, hogyan lehetne a legeredményesebben megerősíteni a fiatalokat a szükséges támogatás és források biztosításával ahhoz, hogy a változás hangadóivá váljanak. Együtt megteremthetjük a fiatalok számára az utat, hogy vezető szerepet töltsenek be egy mindenki számára fenntartható és méltányos jövő építésében.

Jó gyakorlatok: tanuljunk és ismételjük!

Az éghajlatváltozás és a migráció kettős kihívásának kezelése innovatív és gyakorlatias megoldásokat igényel, és a diákok Európa-szerte figyelemre méltó kreativitással és elszántsággal állnak a feladat elé. Az alulról jövő környezetvédelmi kezdeményezésektől kezdve a migráció emberi dimenzióival foglalkozó együttműködési projektekig a fiatal tanulók és iskoláik a változás erőteljes mozgatórugóinak bizonyulnak. Ez a rész öt európai országból származó, példamutató, diákok által vezetett iskolai kezdeményezéseket mutat be, amelyek hatásos és megismételhető módon kezelik klímaváltozás sürgető kérdéseit. Ezek a projektek nemcsak arra hívják fel a figyelmet, hogy az oktatás milyen erős képvisel a tudatosság és a cselekvés előmozdításában, hanem értékes ihletforrást is nyújtanak a tanárok és diákok számára világszerte.

A kezdeményezések bemutatásával célunk, hogy gyakorlatias, azonnal megvalósítható ötleteket kínáljunk, amelyek a különböző oktatási körülményekhez igazíthatóak, így még több iskola válik képessé arra, hogy csatlakozzon a közös erőfeszítésekhez; legyen szó gyakorlati környezetvédelmi projektekről, határokon átnyúló csereprogramokról vagy érdekvédelmi kampányokról, ezek a kezdeményezések azt mutatják, hogy a változás az osztályteremben kezdődik, de messze túlmutat a közösségeken és nemzeteken. Ezzel arra hívjuk a tanárokat és a diákokat, hogy fedezzék fel, tanulják meg és hasznosítsák ezeket a gyakorlatokat.

Tanuljon, inspirálódjon és cselekedjen!

Ajánlások

Ifjúsági kezdeményezések a változásért

A jelentésben bemutatott kezdeményezések azt mutatják, hogy a fiatalokban élénken él a vágy, hogy részt vegyenek a változás megteremtésében. A különböző kezdeményezések révén a diákok tanultak, párbeszédet folytattak tanáraikkal és társaikkal, és feltűrték az ingujjukat, hogy egy fenntarthatóbb és igazságosabb világot teremtsenek, iskoláikból és közösségeikből kiindulva.

A tanárok kulcsszerepet játszottak a diákok cselekvésre való motiválásában, először az éghajlatváltozás és a migráció jelenségének megértésében, majd abban, hogy megértsék a kollektív és egyéni állampolgári felelősség fontosságát az éghajlatváltozás hatásainak kis lépésekkel történő enyhítésében.

A tanárok szerepe, mint a változás ügynökei

Arra bátorítjuk a tanárokat, hogy legyenek a változás ügynökei, és fogadják el átfogó nevelői szerepüket az osztályteremben. Ez az aktuális tantárgytól függetlenül is összekapcsolható az éghajlatváltozás, a fenntarthatóság, a társadalmi igazságosság és a társadalmi aktivizmus témáival. A tanároknak teljes mértékben ki kell aknázniuk a fejlődést támogató képességüket, és be kell építeniük ezeket a világszintű ügyeket a tanórákba.

A diákok fejlődése és elköteleződése

A diákok útbaigazítása az iskolai évek során fontos és meghatározó szerep, a jövő fiatal vezetői pedig az osztályteremben formálódnak. A kreatív műhelyek, prezentációk, dokumentumfilmek, vendégeloadók bevonása, valamint a diákok közötti virtuális és személyes csereprogramok megteremtése pozitív hatással jár, mivel képessé teszi a diákokat kreativitásuk és kezdeményezőképességük használatára, és javítja kritikai gondolkodásukat. A nyers adatok és az emberi történetek közötti kiegyensúlyozott tanulási tapasztalat beépítése fontos, mivel lehetővé teszi a diákok számára, hogy a pusztán számításokon túl lássanak, megértsék az éghajlatváltozás által érintett emberek történeteit, és erősödjön bennük az empátia.

Tanárok mint egyes projektek támogatói

A tanároknak emellett a segítő szerepét is fel kell vállalniuk, és arra kell irányítaniuk a diákokat, hogy alkalmazzák a tanultakat, és konkrét projektekként valósítsák meg, legyenek azok művészeti, figyelemfelhívó kampányok vagy a fenntarthatóságnak szentelt közösségi pillanatok. Fontos, hogy ezek a projektek kifejezzék a diákok azon vágyát, hogy kezdeményezzenek és részesei legyenek a változásnak, miközben fejlesztik a vezetői, kommunikációs és aktivista készségeket.

Ajánlások

Az iskola szerepe a kezdeményezések támogatásában

Nemcsak a tanároknak, hanem más szereplőknek is elő kell segíteniük ezt a tanulási folyamatot az éghajlatváltozással kapcsolatos tudatosság és társadalmi cselekvés irányába. A jelentésben bemutatott kezdeményezésekben nemcsak a tanárok, hanem az iskolák bevonásának fontossága is megmutatkozik. Az iskolai igazgatóknak együtt kell működniük a tanárokkal, és elő kell segíteniük és üdvözölniük kell ezeket a kezdeményezéseket az osztályterekben. A tanárok mellett az iskolának is egy olyan intézménynek, az átalakulás inkubátorának kell lennie a fiatalok számára, amely elvezeti őket a teljes társadalmi tudatosság eléréséhez és a fenntartható cselekvést elősegítő, aktívabb társadalmi és közösségi környezet iránti elkötelezettséghez.

Civil szervezetek mint szövetségesek

Az iskolák és a tanárok komoly támogatást kaphatnak a civil szervezetektől és a magánszektortól. A bemutatott kezdeményezésekben a civil szervezetek megosztották egymással a gyakorlatokat, és támogatták az iskolákat abban, hogy nyissanak e kérdések felé, valamint megosztották egymással a forrásokat és az anyagaikat. A civil szervezeteknek tapasztalataikat, szakértelmüket, hálózataikat és platformjaikat a közösségek és iskolák szolgálatába kell állítaniuk, hogy megsokszorozzák az iskolák, tanárok, diákok és az érintett közösségek számára a csere lehetőségeit, hogy az éghajlatváltozás és a migráció kérdéseinek enyhítését, ellensúlyozását és a tudatosság növelését célzó intézkedések ne elszigetelten, hanem egymás közt megosztva és megismételve történjenek. A civil szervezetek szerepe abban is fontos, hogy a diákokat összekössék a helyi, hazai és nemzetközi mozgalmakkal, arra ösztönözve a fiatalokat, hogy tanuljanak társaiktól, inspirálódjanak, fejlődjenek, és közösen tervezzék meg a fenntarthatóbb jövőt.

Politikai döntéshozók támogatása

Ha az intézkedéseket alulról felfelé irányítják, mozgósítva a diákokat, iskolákat és közösségeket, ugyanilyen fontos, hogy megfelelő eszközökkel támogassák őket. A politikai döntéshozóknak a fiatalok inspirációit kell visszhangozniuk, és két irányban kell támogatást nyújtaniuk számukra: jogszabályi támogatás, olyan iskolai reformok szorgalmazása, amelyekben az olyan témák, mint az éghajlatváltozás és a migráció, jelen vannak a nemzeti tantervekben, hogy a diákok tanulmányozhassák és megértsék az éghajlatváltozás és a migráció közötti komplex összefüggéseket, és felkészülhessenek arra, hogy részt vegyenek a megoldás kidolgozásában. A politikai döntéshozóknak is elő kell segíteniük mind az ezekkel a kérdésekkel kapcsolatos oktatási programokat, mind a fiatalok által vállalt tevékenységeket, megfelelő pénzügyi támogatással, hogy a fiatalok konkrét lépéseket tudjanak tenni iskoláikban, közösségeikben és társaikkal együtt. Fontos a kormányok által támogatott nemzeti platformok létrehozása is, ahol a fiatalok találkozhatnak, ötletet cserélhetnek és közösen gondolkodhatnak a következő lépésekről és az ezen és más globális kihívások kezeléséhez szükséges szakpolitikákról.

Összefoglaló

A projektben részt vevő különböző országokban az éghajlatváltozás ugyanúgy hatással van a népeiségre, és a tendenciák azt jelzik előre, hogy ennek következményei egyre inkább okai lesznek az emberek elvándorlásának. A jelentésben bemutatott kezdeményezések mindegyike egyedi módon reagál a cselekvésre való felhívásra, azonban néhány közös téma is felmerült, kiemelve a résztvevők által érzett erős sürgető érzést: ezeket a kérdéseket az iskolák és a társadalom elé kell tárn.

A különböző kezdeményezések lehetővé tették a tanulók számára, hogy hallassák hangjukat, közösen vegyenek részt a munkában és a változás előmozdítói legyenek. Az olyan akciók, mint az El Dia Del Migrante (Migránsok napja) és a Drawing routes: a journey through the causes of migration (Rajzoljunk útvonalakat: utazás a migráció okain keresztül), a művészi kifejezésben találták meg azt az eszközt, amellyel felhívhatják a figyelmet az éghajlatváltozásra, és arra ösztönözték a diákokat, hogy a migrációt emberi szemszögből szemléljék. A közösségi részvétel jelentősége alapvető fontosságú volt az olyan kezdeményezésekben, mint a Swap-party (Csere-buli) és a Colillatón, ahol a helyiek és a migránsok együttesen hajtottak végre közös akciókat az újrahasznosítás és a hulladékgazdálkodás terén, példaként szolgálva a közös és másokat bevonó felelősségvállalásra. Más hasonló kezdeményezésekben a diákok utcai kampányokban fogtak össze, hogy ne csak a migráció és a kitelepítés kérdéseire hívják fel a figyelmet, hanem hogy pénzt gyűjtsenek az igazságosabb és méltányosabb társadalom iránt elkötelezett szervezeteknek, mint például a Sleep-Out (Kint alvás) és a Mentsük meg a Kiserdőt!, rávilágítva arra, hogy a közös akcióknak az üzenet megerősítésén túl igen erős hatása van a társadalomra.

A fiatal aktivisták bevonása szintén alapvető fontosságú volt. Az éghajlatváltozás következményeinek közvetlen megtapasztalása a közösségeikben közelebb hozta a diákokat egymáshoz, és lehetővé tette számukra, hogy erősödjön bennük az empátia. A diákoknak lehetőségük nyílt arra, hogy közvetlenül kapcsolatba lépjenek egy fiatal klímavédelmi aktivistával, és tőle tanulva együtt gondolkodtak a közösen kidolgozandó lehetséges projektekről, így ez nemcsak a kortársak közötti kulturális csere lehetősége, hanem az erőfeszítések megsokszorozásának eszköze is volt.

Annak ellenére azonban, hogy léteznek különböző kezdeményezések és intézmények, amelyek bevonják a fiatalokat a döntéshozatali folyamatokba, még mindig sürgető szükség van további lépésekre, olyan lehetőségek megteremtésére, amelyek biztosítják, hogy minden fiatal részt vegyen a folyamatokban, különösen azok, akik eddig nem jutottak hozzá a klímát érintő kérdésekkel kapcsolatos oktatáshoz vagy a vitában való részvételhez, például a vidéki területekről származó, hátrányos helyzetű vagy migrációs háttérrel rendelkező fiatalok.

Az olyan projektek, mint a Change Environment, létfontosságú szerepet játszanak az iskolákban, elősegítve a különböző korú és háttérű fiatalok oktatását és tájékozottságát. Ezek a kezdeményezések nemcsak oktatnak, hanem képessé is teszik a fiatalokat arra, hogy generációjuk vezetőivé váljanak, mivel mindenki számára elérhetővé teszik az éghajlatváltozással kapcsolatos érdekérvényesítést és fellépést, és biztosítják, hogy az éghajlatváltozással és annak hatásaival kapcsolatos felelősséget igazságosan osszák meg, ahelyett, hogy az csak néhány kiváltságosra korlátozódna. A befogadás és az aktív részvétel kulcsfontosságú egy olyan jövő megteremtéséhez, amelyben minden hang szerepet kaphat a bolygónk számára kínált megoldások kidolgozásában.

